

Lokaal Scenario Atelier: Deelregio Westfriesland

Drechterland

Datum: 23 januari 2020

Locatie: Sportcentrum de Valken in Hem

Inleiding:

Dit is het verslag van de bijeenkomst van de gemeente Drechterland, 23 januari 2020. Dit atelier maakte onderdeel uit van twee lokale bijeenkomsten in de gemeente Drechterland, voor de deelregio Westfriesland.

In deze bijeenkomst hebben inwoners verkend wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor de opwekking van grootschalige zon- en windenergie in Drechterland als onderdeel van de deelregio Westfriesland. Dit is gedaan met behulp van scenario's en bouwstenen. De scenario's geven inzicht in de mogelijke keuzes en de effecten daarvan. De scenario's die zijn gebruikt, zijn: (1) Productielandschappen, (2) Lokale kracht, (3) Bestaande e-infrastructuur.

De scenario's zijn gemaakt door de gemeente, samen met onder meer de provincie, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, bedrijfsleven en de netbeheerder. Ze zijn een middel om met elkaar het gesprek aan te gaan.

Een bouwsteen bestaat uit een bepaalde techniek van energieopwekking (bijv. windmolens), op een plek (bijv. agrarische grond), onder een bepaalde conditie (bijv. langs de snelweg). De bouwsteen heet dan "windmolen op agrarische grond langs de snelweg".

De deelnemers hebben gepraat over de scenario's en welke bouwstenen hun voorkeur hebben. Per scenario hebben ze op de kaart van de gemeente aangegeven waar de bouwstenen kunnen komen en waar zeker niet.

In totaal hebben 19 mensen deelgenomen aan de bijeenkomst. De samenstelling van de groep was als volgt: 17 inwoners en 2 raadsleden.

Vervolg

De opbrengsten van de lokale bijeenkomsten van de 18 gemeenten in de energieregio Noord-Holland Noord worden verwerkt op een kaart. Hierop wordt aangegeven wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor duurzame energieopwekking. Deze kaart vormt de basis van de concept-RES. De concept-RES wordt voor vaststelling aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders. Na vrijgave door het College worden raadsleden gevraagd naar hun wensen en bedenkingen bij de concept-RES. Ook de deelnemers aan de regionale en lokale bijeenkomsten krijgen de concept-RES toegestuurd en daarmee de mogelijkheid om hun mening te geven.

De concept-RES wordt besproken in regionale en lokale raadsbijeenkomsten, Statenbijeenkomsten en overleggen van de Algemeen Besturen van de waterschappen. Daarnaast zal in mei '20 een regiobreed Noord-Holland overleg worden georganiseerd waarin alle raadsleden, collegeleden, bestuurders, Statenleden, leden van de dagelijks en algemeen besturen van de waterschappen binnen de regio met elkaar in gesprek kunnen gaan.

De concept-RES wordt met alle wensen, bedenkingen en meningen van deelnemers voor doorrekening aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving. Als de energieregio groen licht heeft gekregen, wordt per zoekgebied onderzocht wat een concrete plek voor zonneweides en/of windmolens zou kunnen zijn. Hierbij worden inwoners en andere belanghebbenden nadrukkelijk betrokken.

Inhoud

Beschrijving van de scenario's:	4
Kansen, aandacht-en discussiepunten:	4
Gesprek over de scenario's en bouwstenen:.....	5
Scenario banner:.....	7

Beschrijving van de scenario's:

Specifiek voor de deelregio Westfriesland zijn drie scenario's opgesteld, namelijk: (1) Productielandschappen, (2) Lokale kracht en (3) Bestaande e-infrastructuur.

Het scenario **Productielandschappen** focust op de koppelkansen die de energie- en agrarische sector brengen. De uitgangspunten:

- Slimme combinaties van de energie- en agrarische sector, die leiden tot maximale productiviteit.
- Er is een voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik.
- Het experimenteel landschap wordt benut voor proeftuinen van energie en teelt.
- De glastuinbouw stapt over op geothermie. De gebouwde omgeving lift waar mogelijk mee.
- Er is een proactieve rol van de overheid samen met grondeigenaren en de netbeheerder.
- De gebouwen worden minimaal geïsoleerd tot energielabel D

Het scenario **Lokale kracht** richt zich op eigenaarschap en het bundelen van lokale krachten. De uitgangspunten:

- De transitie is zichtbaar voor de bewoners en de opwekking gebeurt collectief.
- Er wordt gezocht naar combinaties met aan andere (ruimtelijke of sociale) opgaven die spelen, zoals natuurontwikkeling.
- De bedrijventerreinen zijn een vliegwiel voor de verduurzaming.
- Er is veel aandacht voor besparing. Een slim energiesysteem moet de uitruil van vraag en aanbod in goede banen leiden.
- De gebouwen worden geïsoleerd tot minimaal energielabel A.

In het scenario **Bestaande e-infrastructuur** vormt de huidige elektra infrastructuur het vertrekpunt. De uitgangspunten:

- Er is een maximale benutting van de huidige aansluitcapaciteit en zoveel mogelijk clustering.
- Nieuwe inpassing van zonnevelden en windturbines vindt plaats waar ruimte is voor nieuwe kabels: langs (water)wegen, het IJsselmeer en het Markermeer
- De opwekking vindt dicht bij de gebruiker plaats.
- Om de elektriciteitsnetten te ontzien worden gebouwen geïsoleerd tot minimaal label B.

Kansen, aandacht-en discussiepunten:

Eén of meerdere deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Opmerkingen m.b.t. de rol van bewoners in de transitie:

- Kijk naar eigenaarschap bij het opwekken van energie. Wat komt er terug bij de burger? Schenk aandacht aan transparantie.

Regelgeving en beleid:

- Wat is het beleid van de gemeente Drechterland ten aanzien van de energiebesparing van de gebouwde omgeving en de verbetering van de energielabels?
- Om zon op dak/zon op veld te stimuleren bij boerderijen, laat ze dit vergunningsvrij aanleggen. De deelnemer die dit zei was voor het bouwen van zonnepanelen op en om het erf, zodat de rest van het landschap open kan worden gehouden.

Techniek en innovatie:

De RES spreekt alleen over wind en zon en heeft hiermee een beperkte visie. In het algemeen vinden deelnemers dat we ook oog moet hebben voor nieuwe technieken en energiebronnen. Welke kansen zijn er voor:

- Kernenergie en/of waterstof?
- De opwek van energie in de gemeente Drechterland door gebruik te maken van agrarische afval als grondstof (biomassa)?
- De opwekking van zonne-energie in glasopstand, denkend aan de glastuinbouw, flats en overige glasoppervlakten (prijswinnende innovatie)
- Zonnethermie (inclusief opslag in de bodem)?
- Het verplichten/stimuleren van de aanplant van extra bomen, bijvoorbeeld in tuinen of openbare ruimte om extra CO₂ op te vangen?
- Aankopen van onaantrekkelijke gronden elders, waar windparken aan te leggen, importeren van stroom (Noord-Schotland o.i.d.)

Algemeen/Divers:

- Het bouwen/materiaal van windturbine of een zonnepanel is nog onvoldoende duurzaam. Het recyclen van windmolens en zonnepanelen moet reëel aandacht krijgen.
- In het realiseren van de energietransitie moeten we:
  - Zorgen voor de leefbaarheid van waterdieren.
  - Letten op de betaalbaarheid: het moet vooral betaalbaar zijn en blijven.
- Zorg: wordt de stroom wel opgeslagen?
- Enkele aanwezigen vinden het lastig richting mee te geven, omdat Drechterland geen specifieke taakstelling heeft op de hoeveelheid duurzame opwekking.

Gesprek over de scenario's en bouwstenen:

Gesprek over de scenario's:

De meeste blauwe stickers zijn geplakt vanuit het scenario's *bestaande e-Infrastructuur* en *Lokale kracht*. Vanuit het perspectief *Productielandschappen* zijn geen blauwe stickers geplakt.

Over *bestaande e-infrastructuur*: het is een voordeel dat je door de concentratie vanuit dit scenario een grote klapper kunt maken, en met de oplossingen op met name IJsselmeer/Markermeer voorkomen we hiermee versnippering en "gepruts" op kleine stukjes land. Met dit scenario hebben we het meeste rendement, met de minste "pijn" voor inwoners.

Over *Lokale kracht*: eigenaarschap bij het opwekken van energie is een belangrijk aandachtspunt. at komt er terug bij de burger? Zorg voor transparantie.

Over *Productielandschappen*: onze agrarische grond is belangrijk voor voedselproductie, deze moeten we niet willen opofferen voor zon (zonde van de goede grond) of wind (horizonvervuiling, en hier heeft iedereen last van).

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op grote daken:** Goede benutting van agrarische dak; efficiënt ruimtegebruik. Bovendien doet deze bouwsteen het minste pijn.
- **Zon op parkeerterreinen/ Zon boven snelwegen:** efficiënt ruimtegebruik.

Over gemixte bouwstenen:

- **Zon op agrarische gronden rondom bedrijfsterreinen:**
Wel: mogelijk op de restruimte op een bedrijventerrein (dus binnen contouren bedrijventerrein). *‘Als er al zonneweides moeten komen, liefst zo dicht mogelijk bij industrieterreinen en snelwegen.’*
Niet: op omliggende agrarische gronden. Het mag niet ten koste gaan van goede agrarische grond.
- **Zon en wind op water:** wel op het IJsselmeer, niet op het Markermeer. In het Markermeer is net een programma geweest om de natuurwaarden te versterken, en het is bovendien dichter bij bebouwing. Dan heeft iedereen er last van. Op het IJsselmeer is meer uit het zicht. We dienen wel aandacht te hebben voor de leefbaarheid van waterdieren. Ook wordt de vraag gesteld wat dit betekent voor de watersport. Als laatste vindt een deelnemer dat zon en wind op water kan, mits geclusterd.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Zon op agrarische gronden in het experimentele landschap/ zon in het romantisch landschap:** dit is zonde van de beschikbare agrarische grond. In het romantisch landschap is een haag van zonnepanelen (ter vervanging van bijvoorbeeld een windsingel) niet erg romantisch.
- **Windturbines op agrarische gronden/ wind op agrarische grond rondom woonkernen:** de ruimtelijke impact van wind op het land grootst, dus minder gewaardeerd. Dit vindt men horizonvervuiling. Wel wordt opgemerkt door een deelnemer: coöperaties voor windenergie graag zo lokaal mogelijk (per kern) en met kleinere turbines, bijvoorbeeld de EAZ turbines (Enschede aan Zee).
- **Zon dichtbij middenspanningstations:** dit vindt men te dicht bij woonkernen.

Aanvullingen op de bouwstenen

Deze bouwstenen missen volgens de deelnemers:

- Kan de windturbine niet worden bekleed met zonnepanelen (een innovatie)? Als het niet waait, kan de paal met een soort zon-gevelpanelen ingezet worden voor het opwekken van zonne-energie.
- Zonnepanelen plaatsen op taluds en geluidswallen
- Zonnepanelen op het dak van bussen en treinen (een innovatie).
- In plaats van op water, is ook de dijk een wellicht een oplossing voor windturbines: langs de dijk Lelystand – Enkhuizen

Scenario banner:

SCENARIO 1: Productielandschappen					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		1	0		
Zon op agrarische grond:	In het experimentele landschap, ontwikkeling van eiwitrijk voedsel	0	2		
	Boven fruitteelt			X	
Wind					
Wind op agrarische grond:	In het traditionele landschap	0	3		
	In het experimentele landschap			X	
Repoweren bestaande turbines				X	

SCENARIO 2: Lokale kracht					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		5	0		
Zon op agrarische grond:	Rond stadsranden of kernen	0	1		
	Rondom bedrijfsterreinen ¹	3	0		
	In het romantische landschap	0	3		
Zon boven parkeerplaatsen		3	0		
Zon op gevels				X	
Wind					
Wind op agrarische grond:	Rondom woonkernen	0	4		
	Rondom bedrijfsterreinen			X	

SCENARIO 3: Bestaande e-infrastructuur					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op water	IJsselmeer	1	0		

¹ In de plenaire afsluiting gaven de deelnemers aan dat hierbij gedacht werd aan de "restruimte" op bedrijventerreinen en niet op agrarische grond zelf.

Zon op grote daken		1	0	
Zon op agrarische grond:	Rondom bedrijfsterreinen	1	1	
	Dichtbij midden stations	0	1	
	Bij bestaande windparken			X
	Langs spoorwegen			X
	Boven snelwegen	1	0	
Wind				
Wind op water:	Marker- en IJsselmeer, overige plekken	1	1	
	Marker -en IJsselmeer, dichtbij bestaande windparken	1	0	
Wind op agrarische grond:	Rondom onderstations			X
	Langs de spoorweg			X
	Langs de snelweg			X
	Bij bestaande windparken			X
Repoweren bestaande windturbines				X